

Český čaj? Český čaj!

Ve dnech 22. a 23. května 2025 se na Zahradnické fakultě MENDELU v Lednici konal 26. odborný seminář s mezinárodní účastí **Aktuální otázky pěstování, zpracování a využití léčivých, aromatických a kořeninových rostlin.**

Součástí programu konference byla také přednáška Ing. Kataríny Kaffkové, Ph.D. s názvem **Český čaj? Český čaj!** Účastníci semináře se měli možnost seznámit s historií pěstování kamejky lékařské (*Lithospermum officinale*) v českých zemích, kde se na konci 19. století sušené listy této dnes už zákonem chráněné rostliny prodávaly pod obchodním názvem „český čaj“.

Přednáška a její abstrakt byly dedikovány k projektu NAKI – DH23P03OVV044 – Historie užívání a pěstování léčivých rostlin jako součást národní a kulturní identity.

Elektronický sborník příspěvků (editovaný s ISBN) je ve formátu PDF k dispozici na webu konference <https://www.slakr2025.cz/>

Jarmila Neugebaurová, Lucia Nedorost Ragasová (ed.)

26. odborný seminář s mezinárodní účastí

**AKTUÁLNÍ OTÁZKY PĚSTOVÁNÍ, ZPRACOVÁNÍ A VYUŽITÍ
LÉČIVÝCH, AROMATICKÝCH A KOŘENINOVÝCH ROSTLIN**

SBORNÍK ABSTRAKTŮ

22.-23. 5. 2025, Zahradnická fakulta MENDELU, Lednice

26. odborný seminář s mezinárodní účastí

**AKTUÁLNÍ OTÁZKY PĚSTOVÁNÍ, ZPRACOVÁNÍ A VYUŽITÍ
LÉČIVÝCH, AROMATICKÝCH A KOŘENINOVÝCH
ROSTLIN**

SBORNÍK ABSTRAKTŮ

22.-23. 5. 2025, Zahradnická fakulta MENDELU, Lednice

26th International Conference on

**CURRENT ISSUES OF CULTIVATION, MANUFACTU-
RING AND USAGE OF MEDICINAL, AROMATIC
AND SPICY PLANTS**

BOOK OF ABSTRACTS

22.-23. 5. 2025, Faculty of Horticulture MENDELU, Lednice

EDITORKY

EDITORS

Jarmila Neugebaurová
Lucia Nedorost Ragasová

ORGANIZÁTOŘI KONFERENCE

Ústav zelinářství a květinářství ZF MENDELU ve spolupráci s PELERO CZ, z. s.

CONFERENCE ORGANIZERS

Department of Vegetable growing and Floriculture with cooperation with PELERO CZ (registered association).

EDITORKY / EDITORS:

Jarmila Neugebauerová <https://orcid.org/0000-0003-3582-3325>¹

Lucia Nedorost Ragasová <https://orcid.org/0000-0002-7515-4835>¹

¹ Ústav zelinářství a květinářství / Department of Vegetable growing and Floriculture
Zahradnická fakulta / Faculty of Horticulture
Mendelova univerzita v Brně / Mendel University in Brno,
Zemědělská 1, 61300 Brno,
Česká republika / Czech Republic

© Mendelova univerzita v Brně / Mendel University in Brno, Zemědělská 1, Brno 613 00,
Česká republika / Czech Republic

ISBN 978-80-7701-032-0 (online ; pdf)

<https://doi.org/10.11118/978-80-7701-032-0>

Open access. Publikace *Aktuální otázky pěstování, zpracování a využití léčivých, aromatických a kořeninových rostlin* Je licencovaná licencí Creative Commons Uvedte původ 4.0 Mezinárodní (CC BY 4.0)
<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.cs>

Open access. Publication *Current Issues of Cultivation, Manufacturing and Usage of Medicinal, Aromatic and Spicy Plants* is licensed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)
<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.en>

OBSAH

LIST OF CONTENT

PŘEDNÁŠKY / ORAL PRESENTATIONS

Bittner Fialová, Silvia; Kurin, Elena; Dokupilová, Kamila; Kostovčíková, Ema; Nagy, Milan; Mučaji Pavel Podzemné orgány rastlín čeľade Lamiaceae: nevyužitý zdroj bioaktívnych zlúčenín	6
Dokupilová, Kamila; Kostovčíková, Ema; Nebus, Benedikt; Slobodníková, Lívia; Kurin, Elena; Mučaji, Pavel; Bittner Fialová, Silvia Izotermálna mikrokolorimetria — analýza antibakteriálnej aktivity pamajoránu.....	7
Habán, Miroslav; Neugebauerová, Jarmila Liečivá rastlina roka 2025	8
Habán, Miroslav; Žitniak Čurná, Veronika; Korczyk-Szabó, Joanna Liečivé rastliny v prírodných a kultúrnych agroekologických podmienkach — ich rozšírenie na Slovensku.....	9
Kaffková, Katarína; Smékalová, Kateřina Český čaj? Český čaj!.....	10
Klouček, Pavel; Božik, Matěj; Hoca, Gokce; Božiková, Kateřina Využití silic pro skladování cibule a česneku v domácích podmínkách	11
Kosmáková Janatová, Anežka Aktuální výzkum a legislativa konopí (<i>Cannabis sativa</i> L.) v České republice.....	12
Kurin, Elena; Bittner Fialová, Silvia; Dokupilová, Kamila; Kostovčíková, Ema; Nagy, Milan; Mučaji, Pavel Synergické účinky polyfenolov v zelenom a mäťovom čaji: nové poznatky o antioxidačnej aktivite bylinných zmesí.....	13
Mučaji, Pavel; Nagy, Milan; Bittner Fialová, Silvia Artičoky v gastronómii a vo farmácii.....	15
Olšanská, Gabriela Kvalita éterických olejů uváděných na trh v České republice	17
Ondřej, Vladan, Král, Daniel <i>In vitro</i> kultury léčivých rostlin jako nástroj pro jejich šlechtění na nové vlastnosti	18
Pluháčková, Helena; Kudláčková, Barbora Profílování silic a mastných kyselin u olejových frakcí v různých odrůdách <i>Carum carvi</i> L.	19
Scaringi, Maria; Pintus, Eliana; Nový, Pavel; Božiková, Kateřina; Maršík, Petr; Ros-Santaella, Jose Luis <i>Uncaria tomentosa</i> příznivě ovlivňuje odolnost kančích spermií v různých podmínkách a inhibuje kontaminující bakterie kančího spermatu.....	20
Stehlíková, Diana; Tóth, Jaroslav; Balažová, Andrea; Krchňák, Daniel; Mučaji, Pavel; Czigle, Szilvia Liekopisné hodnotenie agátového medu.....	21
Šajner, Martin Historie medicínálních vín od starověku do současnosti.....	22
Tauchen, Jan Jsou antioxidanty skutečně zázračné molekuly?.....	23
Žďárská, Věra Popularizace a pěstování léčivých rostlin institucemi, samozásobení, maloprodukce.....	24

POSTEROVÉ PREZENTACE / POSTER PRESENTATIONS

Brindza Lachová, Veronika; Mitrengová, Petra; Sabová, Jana; Mučaji, Pavel; Gál, Peter Evaluation of <i>Agrimonia Eupatoria</i> L. Extract on Human Dermal Microvascular Endothelial Cells.....	26
Čičová, Iveta; Bitter Fialová, Silvia; Sitkey, Vladimír Morfológické a chemické zloženie silice perily krovitej (<i>Perilla frutescens</i> var. <i>frutescens</i>).....	28
Ďuriška, Ondrej Skríning prítomnosti bioaktívnych látok v hubách <i>Sarcoscypha austriaca</i> a <i>Sarcoscypha coccinea</i> (Ascomycota)	30
Eliašová, Adriana; Bartošová, Viktória; Mariychuk, Ruslan; Smolková, Romana; Fejér, Jozef Profil fenolov a možnosti využitia extraktov máty piepornej na environmentálne vhodnú fyto-syntézu biokompatibilných nanomateriálov	31
Forman, Vladimír; Trush, Kristina; Konôpková, Jana; Ferus, Peter; Czigle, Szilvia; Mučaji, Pavel; Bošiaková, Dominika Dogwoods Cultivated at Mlyňany Arboretum and Their Leaf Phenolic Profiles	33
Korczyk-Szabó, Joanna; Lukáčová, Klaudia; Žitniak Čurná, Veronika; Habán, Miroslav <i>In vitro</i> mikropropagácia ruže stolistej (<i>Rosa centifolia</i> L.).....	35
Lukáčová, Klaudia; Korczyk-Szabó, Joanna; Žitniak Čurná, Veronika; Habán, Miroslav Technologické metódy extrakcie silice z <i>Rosa centifolia</i>	36
Mitrengová, Petra; Brindza Lachová, Veronika; Forman, Vladimír; Chovancová, Júlia Biologická aktivita vodných extraktov kvetov vybraných druhov rodu <i>Cornus</i>	37
Šinko, Marián; Neugebauerová, Jarmila Hodnocení obsahových látek průhonických klonů rodu <i>Echinacea</i> L. — třapatkovka.....	38
Tříška, Jan; Vrchotová, Naděžda; Vladan, Ondřej; Pavela, Roman Obsah kyseliny rozmarýnové ve vybraných léčivých rostlinách	39
Žitniak Čurná, Veronika; Korczyk-Szabó, Joanna; Barbušinová, Tamara; Habánová, Marta Hodnotenie jedlosti kvetov liečivých rastlín vo vybraných lokalitách na Slovensku.....	40

ČESKÝ ČAJ? ČESKÝ ČAJ!

Kaffková, Katarína¹; Smékalová, Kateřina¹

¹Národní centrum zemědělského a potravinářského výzkumu, v. v. i. (CARC), Genetické zdroje zelenin a speciálních plodin, Šlechtitelů 29, 779 00 Olomouc, Česká republika

CÍL

Historie pěstování čajovníku, výroby čaje a obchodu s ním je fascinujícím příběhem lidské aktivity a vynalézavosti. To samé se však dá konstatovat také o jeho „odvrácené straně“, tedy problematice falšování čaje, nebo snaze tento oblíbený nápoj něčím nahradit. Cílem příspěvku je stručně připomenout historii pěstování kamejky lékařské (*Lithospermum officinale*), tzv. českého čaje.

MATERIÁL A METODIKA

Základem práce bylo studium dobové literatury a tisku, na které navazovalo vytvoření časové osy popularity českého čaje a následně zanesení lokalit pěstování do mapy. V dobovém tisku probíhala odborná botanická diskuze, doplněná i o chemické analýzy, ale také se zdůvodňovalo, proč by možná bylo správné pravý čaj nahradit (potravinová soběstačnost, špatná kvalita dováženého zboží, cena...) – český čaj měl své odpůrce i zastánce. Souběžně s diskuzemi probíhala čilá propagace (výstavy) a distribuce semen (výstavy, hospodářské spolky, hospodářské školy, jednotlivci), jeho pěstování i pití. V průběhu dalších let zájem o kamejku lékařskou opadl a lidé se vesměs vrátili k pravému čaji. Z poměrně populární rostliny se stala téměř zapomenutou. I obsah názvu český čaj se změnil, v roce 1910 se tak už označovaly listy jahodníku.

VÝSLEDKY A ZÁVĚR

Po pěstování kamejky zůstaly v krajině stopy. Po porovnání literárních údajů o pěstování „českého čaje“ a mapy výskytu kamejky, se ukázal částečný překryv lokalit záměrného pěstování s druhotným výskytem druhu, což by mohlo znamenat, že rostliny unikly ze zahrad a políček pěstitelů „českého čaje“. Dnes je kamejka lékařská zařazena v Červeném seznamu ohrožených druhů ČR ve stupni C2b, tedy silně ohrožený taxon, vzácný a ustupující.

POUŽITÁ LITERATURA

Seznam použité literatury na vyžádání u autorů.

PODĚKOVÁNÍ

Příspěvek vznikl jako další aktivita projektu DH-23P03OVV044 – Historie užívání a pěstování léčivých rostlin jako součást národní a kulturní identity, který v rámci programu na podporu aplikovaného výzkumu v oblasti národní a kulturní identity na léta 2023 až 2030 („NAKI III“) podpořilo Ministerstvo kultury ČR.

KONTAKT

Ing. Katarína Kaffková, Ph.D.: email: katarina.kaffkova@carc.cz

Ing. Kateřina Smékalová, Ph.D.: email: katerina.smekalova@carc.cz